CYMRU RAS I SERO

Friffio'r Senedd. Mawrth 2024

Risg a chyfle

Mae newidiadau mawr yn dod. Mae effeithiau byd-eang a lleol o ganlyniad i ddiffyg gweithredu ar yr hinsawdd yn glir, yn arwyddocaol ac yn dwysáu.

Mae risg arall yr hoffem i Aelodau'r Senedd ei hystyried yn ofalus iawn. Wrth i'r byd drawsnewid i fyd sero net, bydd diwydiannau'r gorffennol yn cael eu gadael ar ôl, a bydd eraill yn cymryd eu lle. Gyda brys yr argyfwng hinsawdd ynghyd â thechnoleg sy'n datblygu a chostau ynni glân yn plymio, ac eisoes yn llawer rhatach na thanwydd ffosil, mae'r newid yn anochel. Mae Cymru wedi byw trwy drawsnewidiadau mawr o'r blaen, ac rydym yn gwybod yn iawn beth sy'n digwydd os na fyddwn yn ei wneud gydag anghenion pobl Cymru mewn golwg.

Mae Ras i Sero Cymru yn cynnig cyfle i ni wneud pethau'n iawn y tro hwn – i bobl Cymru bennu ein dyfodol ein hunain ac i fwynhau'r manteision a ddaw gydag arweinyddiaeth.

Beth yw Ras i Sero?

Mae Ras i Sero yn fenter fyd-eang a gefnogir gan y Cenhedloedd Unedig i ddarparu byd iachach, tecach a gwyrddach. Ralio actorion anllywodraethol i gymryd camau ar unwaith i haneru allyriadau byd-eang erbyn 2030, a chyflawni'r ymrwymiadau yng Nghytundeb Paris, sy'n cynnwys cymunedau a chyda phontio cyfiawn.

Clymblaid fyd-eang o arweinwyr hinsawdd gyda dros 11,000 o aelodau gan gynnwys dinasoedd, busnesau, rhanbarthau ac awdurdodau lleol, gyda'i gilydd yn cynrychioli 722 miliwn. Wedi'u hysgogi gan ymrwymiad i ddyfodol tecach, gwyrddach a sero net, mae'r arweinwyr yn modelu dulliau cwbl gynhwysol o ganiatáu i gymunedau lunio eu trawsnewidiad eu hunain i ddyfodol sero net.

Mae hwn yn fframwaith perthnasol ar gyfer gweithredu ar yr hinsawdd yn y DU, mae'n fodel effeithiol, tryloyw, sydd wedi'i brofi. Mae dau draean o'r FTSE500 yn aelodau o Ras i Sero – diwydiannau'r dyfodol – a 50 o awdurdodau lleol Prydain, gan gynnwys ardaloedd trefol a gwledig.

Ras i Sero Cymru: Cymru'n dod yn Genedl Ras i Sero gyntaf y byd

Mae Cymru fel cenedl yn aelod o Ras i Sero sy'n sylfaen gref. Yr hyn sydd ei angen yw arweiniad cydgysylltiedig mewn gweithredu cydgysylltiedig *ledled* Cymru.

Gweledigaeth Ras i Sero Cymru yw i holl Gydbwyllgorau Corfforaethol, awdurdodau lleol, parciau cenedlaethol, busnesau a phrif sefydliadau Cymru ymuno â Ras i Sero a chydweithio, cynllunio a bwrw ymlaen â chamau gweithredu i helpu i dyfu camau gweithredu ar draws y gymdeithas er mwyn cael Cymru sero-net, iachach, decach, a gwyrddach.

Dull cydlynol ac effeithlon o gydlynu gweithredu hinsawdd ar draws lefelau gweinyddol gwahanol, rhannau o gymdeithas, ac ardaloedd daearyddol - gan ddefnyddio'r un metrigau a dulliau cyfrifo, heb unrhyw fylchau, a dim cyfrif dwbl. Bydd dull cydgysylltiedig yn torri biwrocratiaeth, yn cynyddu tryloywder, yn cyflawni gweithredu effeithiol a theg, ac yn gwneud Cymru yn dirwedd fuddsoddi apelgar iawn ar gyfer diwydiannau'r dyfodol sydd wedi'u halinio a Ras i Sero.

Mae Ras i Sero yn ennill momentwm yng Nghymru gydag arweinwyr ar draws lefelau gweinyddol gwahanol yn gweld gwerth ac yn dechrau'r broses o ymuno a chwrdd â meini prawf aelodaeth y 5P. Yn ogystal â'r map isod, mae tair o brifysgolion Cymru a Dŵr Cymru yn aelodau o Ras i Sero.

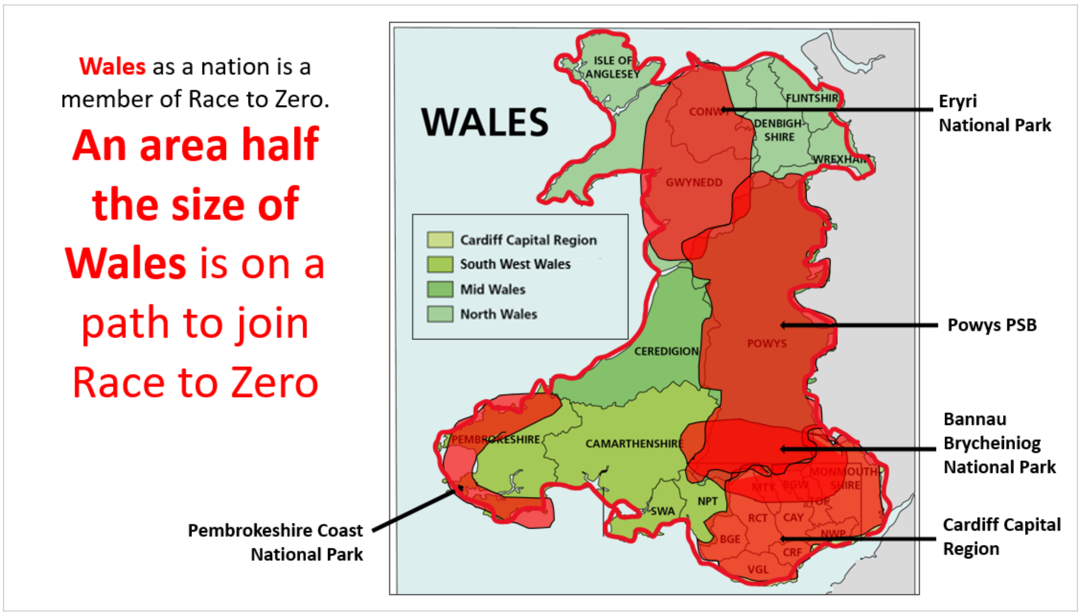

Manteision Ras i Sero i Gymru

Trawsnewidiad cyfiawn – cynnwys a galluogi cymunedau i drosglwyddo i ddyfodol sero net mewn ffordd sy'n cynllunio ar gyfer eu hanghenion cymdeithasol, economaidd ac iechyd, lleol.
Cynllun i ddenu buddsoddiad - llif o brosiectau cyllidadwy i ddiwallu anghenion cymunedau ledled Cymru, ac i hybu gallu byd natur i dynnu carbon i lawr.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang - arweinyddiaeth ar waith wedi'i ddosbarthu ledled Cymru yn unol â Chytundeb Paris.
Gweledigaeth leol-i-fyd-eang gymhellol i ysgogi gweithredu – o fewn sefydliadau sy'n aelodau a chyda rhanddeiliaid a chymunedau.
Mae data cadarn, cysondeb a **thryloywder** yn galluogi **ymddiriedaeth** y cyhoedd ar gyfer y cyfnod pontio sydd ei angen arnom.
Mynediad at gyfoeth enfawr o wybodaeth ac adnoddau gan gynnwys adnoddau ar ymgysylltu â'r gymuned sy'n cyd-fynd â ffyrdd o weithio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
Cydweithio, arloesi a **datrys problemau** gyda llofnodwyr eraill yng Nghymru ac yn fyd-eang.
Cydnabyddiaeth ffurfiol o ymdrech gan y Cenhedloedd Unedig.

Sut mae Ras i Sero yn gweithio

Mae bod yn aelod o Ras i Sero yn golygu bodloni pum maen prawf a elwir yn '5P':

- **Adduned**: gwneud y mwyaf o ymdrech tuag at neu y tu hwnt i gyfran deg o haneru nwyon tŷ gwydr byd-eang erbyn 2030, a chyrraedd sero net erbyn 2050 fan bellaf.
- **Cynllunio**: o fewn 12 mis datblygu cynllun lleihau allyriadau ar sail tystiolaeth yn unol â'r addewid, gan gyfrannu at bwyntiau tyngedfennol byd-eang.
- **Fwrw Ati**: cynyddu camau gweithredu ar unwaith tuag at gyflawni'r addewid.
- **Cyhoeddi**: adrodd ar ddata hinsawdd a chamau gweithredu sy'n bwydo'n gyhoeddus i'r broses o gloriannu carbon byd-eang UNFCCC.

- **Perswadio**: eirioli'n rhagweithiol dros bolisïau a chamau gweithredu hinsawdd sy'n gyson â'r addewid.

Fel aelod o Ras i Sero rydych chi'n dod yn rhan o rwydwaith byd-eang hynod gysylltiedig sy'n canolbwyntio ar arloesi a dysgu oddi wrth ei gilydd fel y gallant symud ar gyflymder y cyflymaf, a llamu camgymeriadau.

Mae gweithredu cydgysylltiedig yn seiliedig ar le yn dod â buddion ychwanegol

Canfu'r Pwyllgor Newid yn yr Hinsawdd, sef cynghorwyr annibynnol Llywodraeth y DU a Chymru, fod mwy na hanner y toriadau allyriadau sydd eu hangen yn dibynnu ar bobl a busnesau'n defnyddio atebion carbon isel – penderfyniadau a wneir ar lefel leol ac unigol.

Mae llawer o'r penderfyniadau hyn yn dibynnu ar gael seilwaith a systemau ategol yn eu lle. Mae gan awdurdodau lleol, ynghyd â strwythurau rhanbarthol newydd y Cydbwyllgor Corfforaethol, bwerau neu ddylanwad dros tua thraean o allyriadau yn eu hardaloedd lleol.

Yng Nghymru, mae camau gweithredu'r sector cyhoeddus ar y newid yn yr hinsawdd wedi canolbwyntio ar nod Sero Net y Sector Cyhoeddus erbyn 2030 sy'n ymwneud ag allyriadau gweithredol pob sefydliad. Mae hyn yn bwysig iawn, *ond rhan yn unig* ydyw o'r rôl arwain a galluogi ehangach sy'n seiliedig ar ardal y mae angen i'r sector cyhoeddus ei chwarae.

Mae cyrff cyhoeddus yn cydlynu gweithredu systematig er mwyn wneud y peth iawn yn y peth hawdd mewn cymunedau lleol yn hanfodol i gyflawni nodau hinsawdd Cymru.

Mae cynllunio strategol lleol cydgysylltiedig hefyd yn hanfodol er mwyn sicrhau bod cymunedau a sefydliadau rhanddeiliaid yn cael dweud eu dweud wrth drosglwyddo cyfiawn i sero net.

Yr hyn y gall Aelodau'r Senedd ei wneud

Helpwch i godi ymwybyddiaeth a dadlau dros Gymru ddod yn genedl Ras i Sero.

- **Darganfod mwy am Ras i Sero:** Ewch i www.racetozero.cymru. Siaradwch â pharciau cenedlaethol, awdurdodau lleol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a CJCs sydd eisoes ar y llwybr i ymuno. Siaradwch â Climate Cymru sy'n cynnal ymgyrch Ras i Sero sy'n cynnwys pobl leol ledled Cymru.
- **Pencampwr Ras i Sero yn eich etholaeth:** siarad ag awdurdodau lleol, Cyd-bwyllgorau Corfforaethol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, busnesau a phrifysgolion.
- **Fod yn Bencampwr Ras i Sero yn y Senedd:** cymryd rhan mewn dadleuon, gofyn cwestiynau, a bwydo i mewn i gasglu tystiolaeth.

Am fwy o wybodaeth neu i gysylltu â ni ewch i www.racetozero.cymru

RACE TO ZERO CYMRU